

Zaman Kavramına Bir Bakış: Boş Olan Zaman Mıdır Yoksa İnsan Mı? (A Research on the Concept of Time)

Arzu KILIÇLAR^a , *Ayşe ŞAHİN^b

^a Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance and Travel Management, Ankara/Turkey

^b Akdeniz University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Antalya/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:04.07.2020

Kabul Tarihi:06.09.2020

Anahtar Kelimeler

Boş zaman

Serbest zaman

Özgür zaman

Turizm

Rekreasyon

Öz

Zaman neredeyse insanoğlunun evreni ve kendisini anlamaya çalıştığı günden bu yana hem Doğu hem de Batı düşünürleri tarafından incelenmeye çalışılan ve üzerine birçok alanda araştırmaların yapıldığı bir olgudur. Bu bağlamda geçmişten bugüne dek zaman kavramı üzerine birçok tartışma yapılmış; zaman ile ilgili birçok tanımlama ve terimler üretilmiştir. Bu çalışmada ise yaygın toplumsal kullanımının yanı sıra özellikle turizm ve rekreasyon gibi disiplinler açısından da önem arz eden ve Türkçede 'boş zaman' olarak ifade edilen zaman birimi ele alınmıştır. Çalışmada 'boş zaman' ifadesinin hem toplumsal olarak hem de akademik yazında kullanım şekli incelenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde zamanın boş olarak nitelendirilemeyeceği ve yanlış bir kullanımın söz konusu olduğu düşünülmektedir. Son olarak çalışma kapsamında zamanın sınıflandırılmasına dair bir model önerisi de sunulmaktadır.

Keywords

Spare time

Free time

Free time

Tourism

Recreation

Abstract

Time has been studied by both Eastern and Western philosophers almost since the day when mankind tried to understand the universe and himself. At the same time, studies have been carried out in many fields on the phenomenon of time. In this context, many discussions have been made on the concept of time from past to present; many phrases and terms related to time have been produced. In this study, the unit of time, which is important in terms of disciplines such as tourism and recreation as well as its widespread social use, and which is expressed as 'boş zaman' in Turkish, is discussed. Within the scope of the research, the use of the term 'boş zaman' in both social and academic literature was examined. When the related literature is examined, it is thought that time cannot be described as empty and there is a misuse. Finally, a model proposal regarding the classification of time is presented within the scope of the study.

Makalenin Türü

Kavramsal Makale

* Sorumlu Yazar

E-posta: asahin@akdeniz.edu.tr (A. Şahin)

DOI: 10.21325/jotags.2020.659

GİRİŞ

Dil, bir toplumun kimliğini yansıtan en önemli kültür aracıdır. Dolayısıyla kelimelerin kullanımı hem anlamını doğru bir şekilde yansıtmaya hem de toplumsal kültürü ifade etme açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda dil ve kelimeler bilimsel çalışma yapmayanlar açısından bile en önemli kültür unsurlarından biridir. Bir de bilimsel çalışma yapma amacı güdülyorsa, kimi zaman günlük hayat içerisinde de kullanılan kelimeler çalışmanın yapıldığı alanın özel anlamlar yüklenen kelimelerine yani terimlere dönüşür.

Turizm açısından ele alındığında; turizmin bilim olma yolundaki ilerleyişi açısından çok temel iki konu olduğu söylenebilir. Bunlardan biri kendi teorilerini ve literatürünü oluşturması; bir diğeri ise bunu yapabilmek için kendi jargonunu oluşturması yani terim ve kavram dünyasını inşa etmesidir. Bu terimlerin hem doğru ifade edilmesi hem de ‘Efradını cami ağıyarını mani’ kuralına uyacak şekilde doğru tanımlanması son derece önemlidir. Bu bağlamda çalışma, bahsi geçen kapsamda özellikle turizm ve rekreasyon gibi disiplinlerde çokça kullanılan ‘boş zaman’ ifadesini masaya yatırıp incelemek ve niçin yanlış olabileceğini tartışmaya açmak amacıyla kaleme alınmıştır.

Zaman Kavramı

Kant, zamanın insan için önemini ‘insan zamanıyla yaşar, zamanıyla kavrar; insandan bağımsız bir zamandan söz edilemez’ sözleriyle ifade eder (Cengizkan vd., 2003, s.35). Hawking ise ‘evrende olan her şeyi etkilemekle kalmaz, aynı zamanda her şeyden etkilenir de; zaman mefhumu olmadan evrende gerçekleşen olaylardan bahsedilmesi mümkün olamaz’ diyerek zamanın hem insan hem de evreni anlamak için önemine işaret eder. Literatürde birçok kez ele alınan zaman kavramı, Türk Dil Kurumu’na göre; ‘bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit olarak ifade edilmektedir’ (Gürbüz & Aydın, 2012, s.3). Kızıllırmak’ın (1969) Gökbilim Terimleri Sözlüğünde zaman, akış halindeki olayların tekrar eden gök olaylarına göre sıralanmasından dolayı oluşan bir kavram, güneş ve yıldızların öğlene göre saat olarak açısız uzaklığına karşılık gelen bir ölçü olarak tanımlanmaktadır. Sucu’ya (1996) göre zaman, ‘olayların ardışıklığını görerek bireyin zihninde yarattığı ve olayların bundan sonra da içinde olup gideceklerinin düşünüldüğü başı ve sonu olmayan soyut bir kavramdır’. Smith (1998) ise zamanı, ‘olayların geçmişten bugüne gelip, geleceğe doğru birbirini takip ettiği, bireyin kontrolü dışında kesintisiz devam eden bir süreç’ olarak tanımlamıştır. Diğer yandan Açıkalin (1998), zamanın arka arkaya meydana gelen olay ve olayların algılanması olduğunu vurgulamıştır. Diğer bir ifadeyle zaman, olayın olduğu süredir. Özgen ve Doğan’a (1997) göre ise, ‘bir an için evrende hareket halinde olan her şeyin durduğu varsayıldığında, böylesi statik bir ortamda zaman olgusundan söz edilemez’. Diğer yandan Akatay (2003), zamanın ‘sabit bir hızla akıp giden ve tüm bireylerin eşit şekilde sahip olduğu önemli bir değer’ olduğundan bahsetmiştir (Gürbüz & Aydın, 2012, s.3).

Zaman kelimesinin geçtiği bilinen en eski yazılı kaynak Kutadgu Bilig’dir. Aynı zamanda Osmanlıca ‘avan’ kelimesi de zaman, anlar, vakitler anlamına gelmektedir (Zaman, 2018). ‘Dehr’ kelimesi ise sözlüklerde ‘sınırı belli olmayan uzun zaman’ olarak geçmekte ve bazı görüşlere göre zaman ile eş anlamlı iken bazı görüşler iki kelimenin farklı anlamlara sahip olduğunu belirtir (Döner, 2017, s.236). Diğer yandan zaman kelimesinin etimolojik kökeni incelendiğinde, İran dini mitolojisinde yer alan ‘zurvan’ miti ile bağlantılı olduğu görülmektedir. Zurvan mitolojisine göre; Zerdüştlükte iyiliği temsil eden Hürmüz ile kötülüğü temsil eden Ehriman, sonsuz zamanla özdeş sayılan Tanrı Zurvan’ın çocuklarıdır. Zurvan, kötülük temsilcisi Ehriman’a sınırlı bir süre var olma hakkı tanırken, Hürmüz’e sonsuz bir varlık hakkı verir. Bu mitolojiye göre zaman, bir Tanrı gibi değiştirici niteliğe haizdir. Aynı zamanda İslam ile bağlantılı olarak bast-ı zaman (zamanın genişlemesi), kabz-ı zaman (olayları kısa bir zaman dilimine

sığdırabilme), neşr-i zaman (kısa bir zaman diliminde mümkün olmayan işleri yapabilme) ve tayyi zaman (aynı günde birden fazla yerde bulunabilme) gibi kavramlar mevcuttur. Bu kavramların varlığı, zamanın izafi ve tasarrufi yönünü ortaya koymaktadır. Kuran-ı Kerim’de geçen Hz. Süleyman’ın Belkıs’ın tahtını getirme olayı da, zamanın fiziksel olarak aşılabileceğini gösteren bir örnektir (Küçük, 2002, s.222-227). Eski Türkçede ise ‘vakit, zaman, çağ; evvel, önce’ anlamlarına gelen bir kelime olduğu ve bu kelimenin önce ‘sui’ olarak okunarak günah; daha sonra da ‘sö’ olarak okunarak evvel, önce şeklinde anlamlandırıldığı bilinmektedir. ‘Sü’ halinde değişen ‘vakit, zaman, çağ’ anlamındaki kelime, Yeni Türkçeyle ince sıradan kalın sıraya geçmiş ve ‘su’ olarak değişmiştir. Bu sebeptendir ki günümüzde zamanı ifade etmek için ‘sularında’ kelimesi de kullanılmaktadır (Sertkaya, 2011, s.123-128).

Bilindiği üzere zaman, bir yönüyle objektif bir yönüyle subjektif bir kavramdır. Bu sebeple kişilerin zamanı algılama ve yönlendirme durumu farklılık göstermektedir. Kişi, güzel bir an içerisindeyken zamanın nasıl aktığını fark edemezken, zor bir durumda zaman, olduğundan daha uzunmuş gibi algılanmaktadır. Kişi için zamanın anlamı, o zaman diliminde yaşananlar veya hissedilenler ile ilintilidir. Zaman; Drucker'a göre 'en kıt ve eşsiz', Mackenzie'e göre 'son derece nazik', Tyler'e göre 'hayattaki en acımasız ve katı element' ve Laiken'e göre ise 'en temel kaynaklardan biri' olarak hayatta yer almaktadır (Ardahan, 2016, s.2-3).

Zaman kavramının farkına ne zaman varıldığı tam olarak bilinmemekle birlikte, güneş sisteminde yer alan gök cisimlerinin hareketine bağlı olarak yaşanan birtakım mevsimsel ve günlük değişimlerin (gece, gündüz gibi), bu kavram ile ilgili bilinçlenmeye sebep olduğu düşünülmektedir (Gürbüz & Aydın, 2012, s.4).Platon’a göre zaman, oluşun bir ölçütüdür. Sonsuzluğun hareket halindeki bir imgesi olarak evrenin düzeninin kavranmasını sağlar. Zamanın ölçülebilmesi, hareketin bir yansıması ve evrendeki harmoninin bir ifadesi, sonsuzluğun bir resmi ya da gölgesidir. Platon’un bu anlayışına göre zaman, varlığı içinde taşır ve oluş ve zaman birbiriyle ilintilidir (Yetmen, 2014, s.31; Topakkaya, 2012, s.220). Herakleitos’a göre ise zamanın bir başlangıcı yoktur fakat sonsuz bir süreci vardır. Aristoteles doğanın bir hareket ilkesi olduğunu savunduğundan, zamanın da hareketin gerektirdiği bir olgu olduğunu düşünmektedir. Augustinus için evrenin ve zamanın bir başlangıcı vardır. Evren herhangi bir zaman diliminde değil zaman ile birlikte yaratılmıştır. Aristoteles’in zaman anlayışına paralel olarak Augustinus de zamanın, insanın değişimi fark etmesiyle algılanabildiğini savunmaktadır. Eriugena için ise zaman, hareket eden ve süregelen bütün varlığa ait doğal bir boyuttur (Yetmen, 2014, s.19-63). Aristoteles ve Newton, mutlak zamana inanmaktaydılar. Yani iki olay arasındaki zaman aralığının açık bir şekilde ölçülebileceğine inanmakta ve bu zamanın kim tarafından ölçülürse ölçülsün aynı olacağını düşünmekteydiler (Hawking, 2016, s.33). Aristo, zamanın günlük kullanımından yola çıkarak, onun var olup olmadığını ve doğasının ne olduğunu sorgulamıştır. Zamanın bir bölümünün geçmiş olması (artık var olmaması), bir bölümünün ise gelecek olması (henüz var olmaması) Aristo’yu ‘yalnızca şu an mı vardır?’ sorusuna itmiştir. Yani Aristo için asıl sorunsal şimdiki zamandır. Kant ise zamanı ve mekanı, ‘insana doğuştan verilmiş birer görü, aklın salt birer biçimi’ olarak kabul etmektedir (Cengizkan vd., 2003, s.21-23).

Etkili bir biçimle 9. ve 12. yüzyıllar arasında ortaya çıkan İslam felsefesinde de zaman, tartışılan konular arasında yer almaktadır. Ortaçağ Avrupa’sında Alchindus olarak bilinen ilk Müslüman filozof Kindi, zamanın yaratılmış olana ait olduğunu, her şeyde bulunduğunu ve varlığının hareketin varlığıyla anlaşıldığını savunmaktadır. İslam felsefesinde zaman kavramını sistemli bir şekilde ele alan İbn-i Sînâ, zamanın zihin tarafından belirlenen anların süreksizliğiyle kavranabileceğini düşünmektedir. İbn-i Rüşd ise zamanın anlaşılabilmesi

için, zamanın da mekan gibi doğası gereği hareket edebilecek varlıklar için söz konusu olduğundan, zamanla hareket arasında bir bağlantı kurulması gerektiğini savunmaktadır (Yetmen, 2014, s.64-77).

Antik dönemde zaman üzerine tartışmalar genellikle hareket ile ilintili olarak yürütülmüş, modern dönem ile zaman, uzayla ele alınmaya başlanmıştır. Galileo, düzenli aralıkların sınırlarını çizen bir çizgi aracılığıyla, zamanı geometrik olarak belirleyerek zamanın mekânla özdeşliğini desteklemiş ve zamanın hareket karşısındaki önceliğini sağlamlaştırmıştır. Newton'un hocası Barrow ise, zamanın ne hareket ne durgunluk ne de bilinç anlamına geldiğini yalnızca doğal dünyanın konumunu veya var oluşunu göz önüne almadan düzenli bir biçimde akıp gittiğini savunmuştur. Newton ise, hareketi maddeden ayrı tutarak zaman ve uzay kavramlarının kabul edilmesi gerektiğini savunmuş, mutlak zaman ve mutlak uzay kavramlarını öne sürmüştür. Newton'a göre, maddeden bağımsız sonsuzca uzanan üç boyutlu bir uzay ve düzenli olarak akan bir zaman vardır. Kant için ise zaman, uzayla birlikte deneyimler dünyasındaki herhangi bir şeyi anlayabilmek için gerek duyulan sistematik çerçevenin bileşenlerini oluşturmaktadır (Yetmen, 2014, s.80-99). İlk zamanlarda Fizikçiler dünyayı yükseklik, uzunluk ve genişlik boyutu ile ele alırken, Einstein bu boyutlara ek olarak zamanı irdelemiştir. Yükseklik, uzunluk ve genişlik boyutunda her yöne hareket mevcutken, zaman boyutunda sadece ileriye doğru hareket edilebildiği bilinmektedir (Gürbüz & Aydın, 2012, s.4). Newton'a göre zaman durmaksızın tek yönde akarken; Einstein'a göre zaman, olaylara anlam veren ve onları oluşlarına göre sıralayan bir boyuttur (Güçlü, 2001, s.88).

Zaman, Antik dönemden modern döneme dek birçok tartışmaya konu olmuş, çeşitli bilim dalları ile ilişkilendirilmiştir. İnsanoğlunun zamanla olan ilişkisi çok yönlü olarak ele alınmış, zaman bir kavram olmaktan çok tarihi süreçleri geliştiren ve yönlendiren bir araç olarak görülmüştür. Newton'a göre zaman durmaksızın tek yönde akarken; Einstein'a göre zaman, olaylara anlam veren ve onları oluşlarına göre sıralayan bir boyuttur (Güçlü, 2001, s.88).

Çalışma ve çalışma dışı kalan zaman ayrımı ilk kez Antik Yunan'da görülmektedir. Bedensel etkinliğe sahip çalışma zamanına karşılık zihinsel etkinlikte bulunmayı içeren boş zaman*, çalışmadan üstün tutulmuştur. O dönemde yaşayan Platon için boş zaman, aylaklık yapılacak değil felsefi düşünceyi geliştirecek bir zaman dilimidir. Aristo ise boş zamanı insanları mutlu edecek, düşünmeye sevk edecek ve gelişmelerini sağlayacak bir zaman dilimi olarak görmüştür. Aynı zamanda Antik Yunan'da boş zaman 'scholē' ifade edilirken, Antik Roma'da 'otium' kavramı ile ifade edilmiştir. 'Otium' kavramı; çalışmaya geri dönmek için toparlanma, dinlenme ve tazelenme anlamında kullanılmıştır. Boş zaman Antik dönemde felsefecilere, Ortaçağ döneminde ise din adamlarına ait bir zaman dilimidir. Bu anlamda boş zaman, kişinin kendini geliştirmesine olanak veren bir zaman olarak görülmüştür. Boş zaman Antik dönemde kendini gerçekleştirmenin bir aracı olarak görülürken, Ortaçağ döneminde dini bilgiye ulaşmak için harcanan zamandır. Boş zaman farklılaşan tarihsel koşullara, değer verilen amaçlara ve çalışma kavramına verilen anlamlara göre şekillenmiştir (Bahadır, 2016, s.104-107). Diğer yandan 'boş' kelimesinin Türkçede bilinen en eski kullanımının 9. yüzyıla dayandığı ve koyunlar için 'sahipsiz' anlamında kullanıldığı bilinmektedir (Şentuna, 2010, s.37).

Antik Yunan döneminde boş zaman iyiliği, hakikati ve bilgiyi yansıtan bir değerler bütünü olarak görülmekteydi. Bu anlayışa göre boş zaman aylaklık edilen değil, tam tersine felsefe yapılan, estetik hazlar oluşturan seçkin bir zaman dilimiydi. O dönemde ruhun arındırılması için ayrılan bir zaman olarak boş zaman, çalışma zamanı ile

ilişkilendirilmemiştir. Aynı zamanda çalışma zamanı ile boş zaman ayrımı ancak sınıfsal bir farklılık olarak ortaya çıkmıştır. Boş zaman seçkinlere hitap ediyorken, çalışma zamanı alt sınıfa aitti (Aytaç, 2005, s.3).

Endüstriyelleşme ile birlikte, çalışma zamanı ve boş zaman arasındaki sınırlar netleşerek, iki zaman arasındaki farklılık belirginleşmiştir. Aynı zamanda endüstriyelleşme sonucu boş zamanda dikkat çekici ölçüde artış gözlemlenmiştir. Bu durum, boş zaman faaliyetlerini değerlendirmek adına turizm, spor, oyun, tüketim, dinlenme ve eğlenceye dayalı aktivite alanlarında yoğunlaşmaya sebep olmuştur (Aytaç, 2002, s.233).

*İlgili literatür incelendiğinde çalışma dışı zamanı ifade etmek için 'boş zaman' tamlamasının kullanıldığı görülmektedir. Bu sebeple çalışma kapsamında kavram kargaşası oluşturmamak ve kaynaklarda nasıl kullanıldığını da gösterebilmek için zaman ile ilgili tüm ifadeler referans kaynaktan geçtiği haliyle kullanılmıştır.

Endüstriyelleşme ve köyden kente yaşanan göçlerle çalışma saatleri artmış, çalışma dışında kalan zamanda ise bireylerde can sıkıntısı oluşmuştur. Çalışan kişilerde oluşan can sıkıntısı negatif boş zaman deneyimi olarak görülmüştür. Fakat endüstriyel tekellerin etkisiyle bu negatif deneyim fuarlar, büyük park ve meydanlar, pasajlar, tiyatrolar, konserler, operalar ile eğlenceli bir pozitif boş zaman deneyimine dönüştürülmüştür. Ortaçağda kendini geliştirmeye ilgili olarak görülen boş zaman, endüstriyelleşmeyle rahatlama, dinlenme, hoş vakit geçirme ve bir eğlence alanı olarak görülmüştür (Bahadır, 2016, s.110-111).

Kapitalist sistem sonucunda sosyal yaşamın boş zaman ve çalışma zamanı olarak ayrılmış olması ve çalışma düzeninin disiplinli, kuralcı ve örgütlü bir yapıya sahip olması; çalışma dışında kalan zamanı ayrı bir disiplin haline getirmiştir. Bu durum serbest zamanın ve serbest zamanda yapılan aktivitelerin de kurumsallaşmasına ve ayırıcı bir niteliğe sahip olmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda serbest zaman aktiviteleri önemli ölçüde tüketimciliğe dayanmaktadır. Antik dönemde kastedilen boş zaman anlayışı kapitalizmle birlikte değişmiş, insanlar bu zaman dilimlerini tüketim odaklı geçirmeye başlamışlardır (Aytaç, 2006, s.29). Gelişen yaşam tarzı ve değişen sistem ile boş zaman gerçek anlamının dışına çıkmış, birey için bir zorunluluk ya da ihtiyaçmış gibi görülmeye başlanmıştır (Aytaç, 2004, s.117).

Antik Yunan'dan endüstriyelleşmeye kadar gelen zaman diliminde aslında zamanın nitelik olarak boş olmadığı; gerek felsefe yapmak, bilgi edinmek gerekse çeşitli aktivitelere katılmak için belirlenen ayrı bir zaman diliminin varlığı göze çarpmaktadır. Bu zaman dilimi Antik Yunan'da 'scholē' olarak adlandırılırken, daha sonra 'leisure' gibi kavramlar türetilerek ifade edilmiştir. Bu kelimelerin etimolojik kökenleri o zaman diliminde yapılan işlerin, söz gelimi felsefi düşünceyi geliştirmek, boş olarak nitelendirilemeyeceğini gözler önüne sermektedir. Tüm bu bilgiler ışığında aslında 'boş zaman' diye bir kavramın olamayacağı, Türkçeye yanlış bir şekilde çevrildiği düşünülmektedir. Bu bağlamda aşağıda çalışma dışı kalan zamanı ifade etmek için yabancı literatürde kullanılan kelimeler ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Yabancı literatüre bakıldığında çalışma dışı zamanı ifade etmek için; leisure, free time ve spare time kavramlarının kullanıldığı görülmektedir. Zaman sınıflandırmaları içinde yer alan 'leisure' kavramı, sanıldığı üzere Türkçeye 'boş zaman' olarak çevrilen kelimeyi karşılamamaktadır. Dünyada öne çıkan sözlüklere göre leisure kavramı; 'bir kimsenin çalışmadığı ya da meşgul olmadığı zaman, bir şey yapmak için özgür zaman tarafından sağlanan fırsat (Oxford dictionaries online, 2017)' ve 'iş ve görevlerden uzak kalma süresi, faaliyetlerin durdurulmasıyla sağlanan özgürlük ve çalışılma dışı zamanda ne yapılmak isteniyorsa yapılan zaman dilimi (Merriam-webster dictionaries

online, 2017)' olarak tanımlanmaktadır. Leisure kavramının ortaya çıkışı Antik Yunan dönemine dayanmaktadır. Latince özgür olmak anlamına gelen 'licere' ve izin anlamında olan 'liberty' kavramlarından türetilen leisure kelimesinin kökünün bağımsızlığa dayandırıldığı bilinmektedir (Ardahan, 2016, s.7; Karaküçük, 2016, s.328; Hacıoğlu vd., 2015, s.17). Leisure kavramı Fransızca diline de İngilizce kelimeler olan 'license (toplumun yükümlülüklerinden muafiyet)' ve 'liberty (hürriyet)' anlamına gelen 'loisir' olarak girmiştir (Ardahan, 2016, s.7).

1899'da Thorstein Veblen Türkçeye boş zaman olarak çevrilen leisure kavramını, 'zamanın üretimsel olmayan tüketimi' olarak tanımlamıştır. Veblen, leisure kavramının işten niyet bağlamında ayrıldığını ve zenginlik ya da gelir üretmediği için yüksek statü sembolü olduğunu vurgulamıştır (Karaküçük, 2016, s.320). Balme (1984) ise Antik dönem ile ilgili ele aldığı çalışmada; leisure kavramının başıboşluk kavramıyla aynı anlamı taşımadığını, çalışılan zamanın dışında insanın mutluluğunu sağlayabilmesi için yaptığı aktivitelerle ilintili olduğunu bildirmektedir.

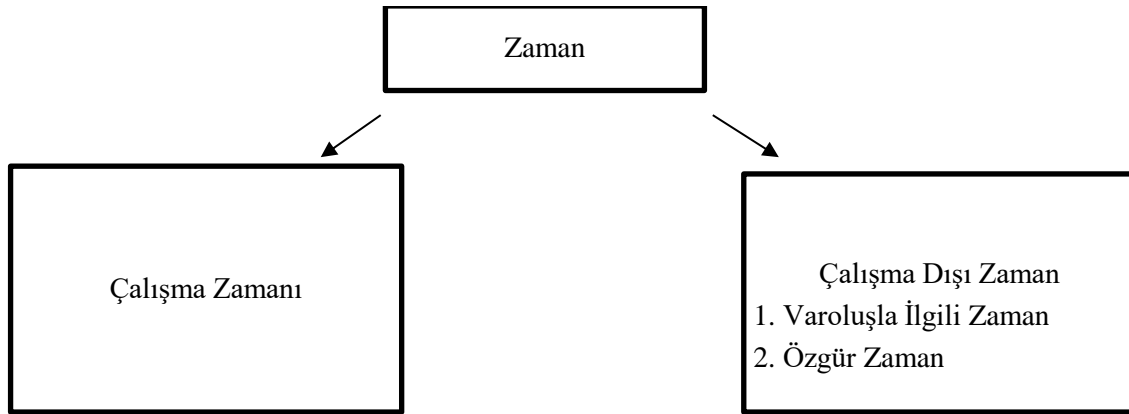
Oxford sözlüğüne göre, zorunluluk olmayan zaman olarak nitelendirilen 'free time', Türkçe 'ye boş zaman ya da serbest zaman olarak geçmiştir. Literatürde yer alan bazı çalışmalara göre ise serbest zaman (free time), özgür zamanı (leisure) kapsamaktadır. Grazia, bu iki kavram arasındaki farkı ortaya koymaya çalışmış, herhangi birinin serbest zamanının olabileceğini fakat herkesin özgür zamanının olamayacağından bahsetmiştir (Karaküçük & Akgül, 2016, s.11). Diğer yandan serbest zaman, çalışma zamanının ve zorunlu ihtiyaçların giderildiği zamanın dışında kalan tüm zaman dilimi olarak kabul edilmektedir (Ardahan, 2016, s.7). Fakat Farsça bir sözcük olan serbest kelimesinin etimolojik kökenine inildiğinde kelimenin 'başı bağlı olmak' anlamına geldiği görülmektedir (Karaküçük & Akgül, 2016, s.9). Bu durumda serbest zaman kelimesinin, çalışma dışı kalan zamana atfedilmesi uygun görülmemektedir.

Türkçeye boş zaman olarak çevrilen başka bir kelime de 'spare time' dır. Daha çok günlük olarak kullanılan 'spare time' sözcüğü, Oxford sözlüğünde yer alan tanıma göre, kişinin her zamanki faaliyetlerini gerçekleştirdiği zamanın dışında kalan zamandır. Merriam-Webster sözlüğünde ise, çalışılmayan zaman olarak geçmektedir. Lupu vd. (2014) 'spare time' kelimesini, çalışmadan arta kalan zaman olarak nitelendirmişlerdir. Aynı zamanda 'spare time' ile 'leisure' kavramının aynı olduğunu vurgulamışlardır. Fakat yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde görülmektedir ki, 'leisure' kelimesi daha eski zamanlarda ortaya çıkan ve bir felsefeye dayanan bir kavramdır. 'Spare time' ise, günlük hayatta geçirilen serbest vakitleri ifade etmektedir. Dolayısıyla 'leisure' kavramı ile aynı şeyi ifade etmemektedir.

Çalışma dışı zaman ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, boş zaman olarak adlandırılan kavramların birbirlerinden farklı olduğu görülmüştür. Özellikle 'leisure' kavramının Antik Çağlara dayandığı ve bir statü sembolü olarak görüldüğü bilinmektedir. Bu kavramın aynı zamanda, çalışma dışı kalan vakitte yapılan faaliyetlerle kişilerin mutlu olmasını sağladığı görülmektedir. Çalışma dışı kalan vakitte, kişiler çeşitli uğraşlara yöneldiğinden bu zaman diliminin 'boş zaman' olarak adlandırılmasının uygun olmadığı düşünülmektedir. Aynı zamanda bireylerin günlük, kişisel veya herhangi bir faaliyet yapmaksızın, öylece boş durduğu bir ana rastlamanın mümkün olmaması; 'leisure' ve 'free time' gibi aktivitelere sahip zaman dilimlerinin 'boş zaman' olarak Türkçeleştirilmesinin uygun olmadığını göstermektedir. Ayrıca 'free time' kelimesinin Türkçe 'ye serbest zaman ya da boş zaman olarak çevrilmesi; başı bağlı olmak anlamına gelen serbest kelimesinin boş kelimesi ile eş anlamlı tutulması, literatürde yaşanan kavram kargaşasının göstergesidir. Diğer yandan Türk Dil Kurumu'na göre 'boş' kelimesinin içinde hiçbir şey barındırmayan, anlamsız, işsiz, bilgisiz, gerçeğe dayanmayan gibi anlamları mevcuttur. Bu bağlamda zaman kelimesi ile birlikteliğinde oluşan 'boş zaman' tamlamasının aslında yanlış olduğu göze çarpmaktadır. 'Boş' kelimesinin yukarıda yer alan anlamları ele alındığında, özellikle 'içinde hiçbir şey barındırmayan' ifadesi söz konusu olduğunda,

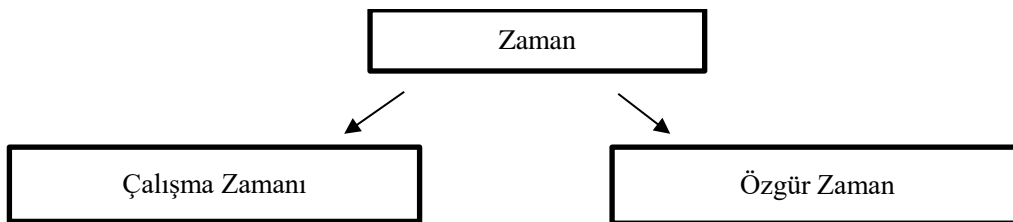
zamanın bu kelimeyle nitelendirilemeyeceği gözler önüne serilmektedir. Bu sebeple çalışma dışı kalan zaman için boş ya da serbest kelimeleri yerine, özgür kelimesinin kullanılmasının hem etimolojik açıdan hem de anlam açısından daha uygun olacağı düşünülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde zamana dair yapılan sınıflandırmalar göze çarpmaktadır. Bu çalışmalar aşağıda sıralanmıştır.

Meyer ve arkadaşlarına (1970) göre zaman, çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak ikiye ayrılmaktadır (Şekil 1) (Karaküçük & Akgül, 2016, s.12). Çalışma dışı zaman ise, varoluşla ilgili zaman (yemek, uyku vb. aktiviteler) ve özgür zaman olarak sınırlandırılmıştır.

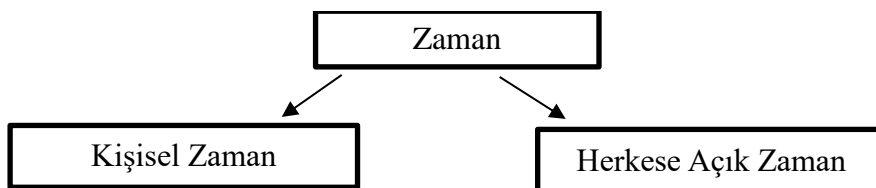
Şekil 1: Meyer ve arkadaşlarına (1970) Göre zamanın sınıflandırması

Valtonen (2004), ayrımında güçlük çekilen kavramlar olan özgür zaman ve serbest zamana ilişkin vurgu yaparak, zamanın sınıflandırılmasında özgür zaman kavramının kullanılması gerektiğini savunmuştur. Valtonen'e (2004) göre zaman; çalışma zamanı ve özgür zaman olarak basitçe sınıflandırılmalıdır (Şekil 2).

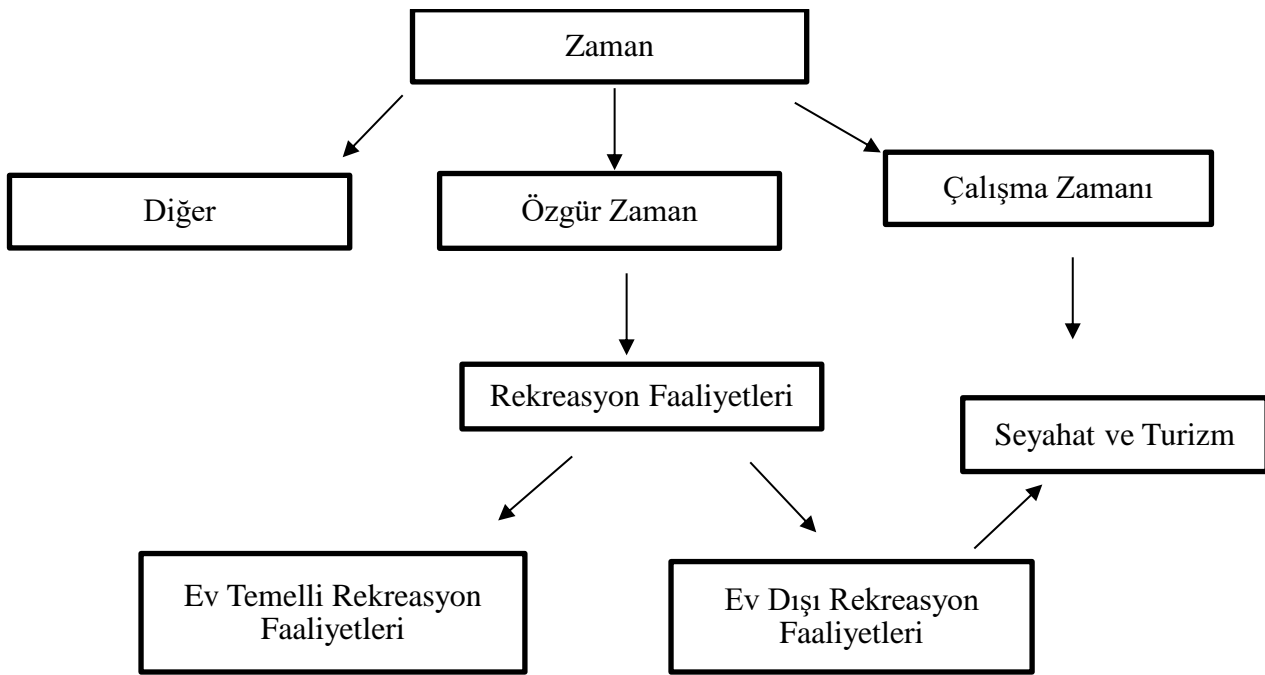
Şekil 2: Valtonen'e (2004) Göre Zaman Sınıflandırması

Zaman kavramı ile ilgili Nowotny (2005) ise, basit bir sınıflandırma yaparak zamanı; kişisel zaman ve herkese açık zaman olarak ayırmıştır (Şekil 3). Bu sınıflandırmaya göre kişisel zaman, aile ve kişinin kendisi için ayrılan özel zaman olarak nitelendirilmekte, herkese açık zaman ise çalışma için ayrılan zaman olarak ifade edilmektedir.

Şekil 3: Nowotny'e (2005) Göre Zaman Sınıflandırması

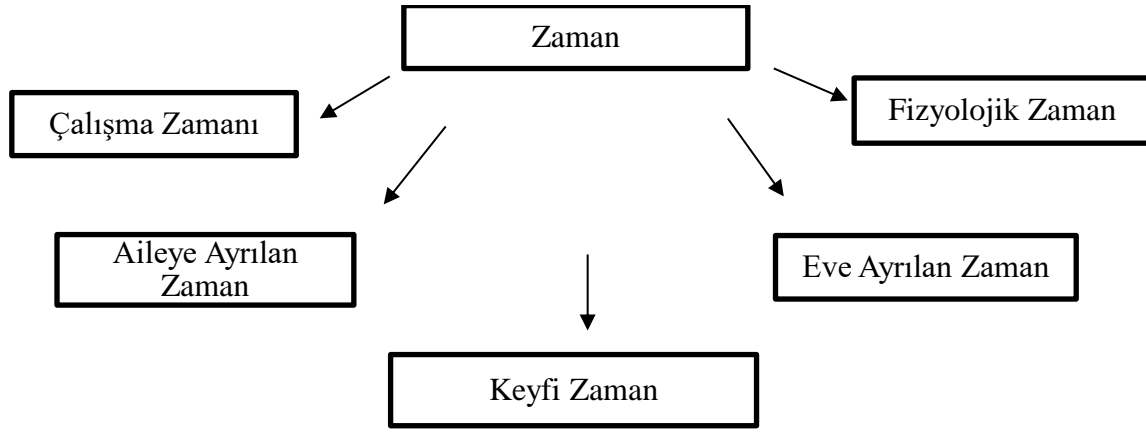
Tribe 2005 yılında yaptığı çalışmada, özgür zaman ile çalışma zamanı ayrımının net bir şekilde ortaya koyulması gerektiğini vurgulamaktadır. 'Bir bilgisayar programcısının çalışma saatleri dışında bir özgür zaman aktivitesi olarak bilgisayar kullanması nedir?' sorusuyla bu ayrımın gerekliliğini örneklendiren Tribe aynı zamanda turizm alanında da benzer sorunların var olduğundan bahsetmektedir. Zamanı rekreasyon, turizm ve onların bileşen parçaları ile bir tabloda gösteren Tribe'a (2005) göre temel olarak zaman; çalışma zamanı, özgür zaman ve diğer olarak sınıflandırılmalıdır (Şekil 4). Tribe (2005) oluşturduğu tabloda iş amaçlı yapılan seyahatleri de çalışma zamanı kapsamında ele almıştır. Özgür zamanı ise; rekreasyon faaliyetleri ile ilişkilendirmiştir. Bu sınıflandırmaya göre özgür zaman; ev temelli rekreatif faaliyetleri (müzik dinlemek, kitap okumak, tv izlemek gibi) ve ev dışı rekreatif faaliyetleri (spor yapmak, yer ziyaretleri, gösteri izlemek gibi) kapsamaktadır. Bu faaliyetlerin ve çalışma zamanının dışında kalan aktiviteler ise 'diğer' olarak sınıflandırılmaktadır.

Şekil 4: Tribe'a (2005) göre zamanın sınıflandırılması

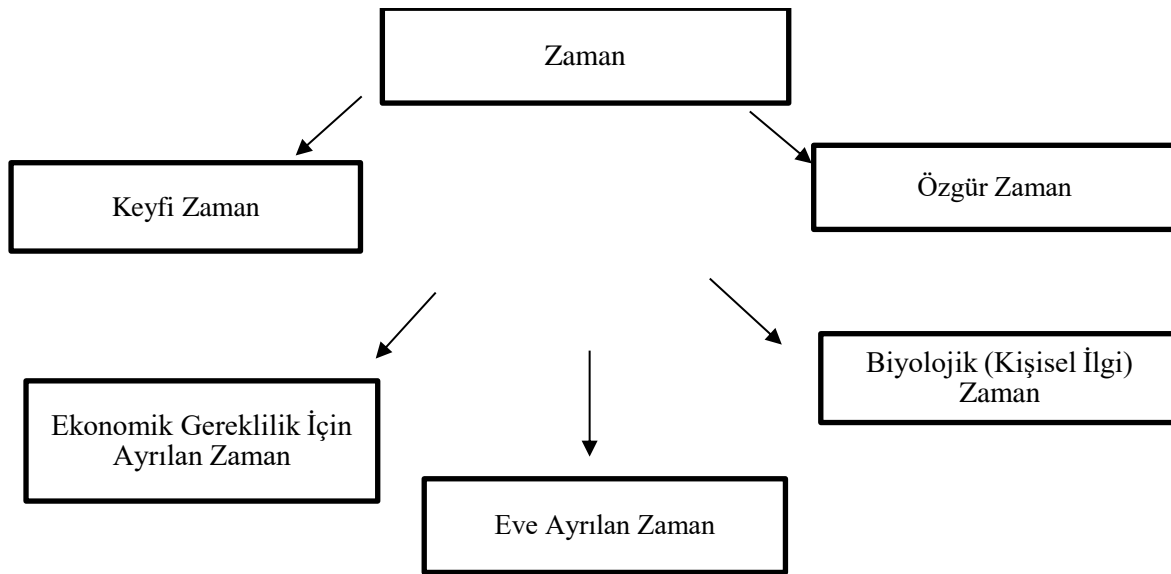
Rojek ve diğerleri (2006) tarafından yapılan çalışmaya göre, zaman geniş bir sınıflandırmayla ele alınmıştır. Çalışmada günlük hayatta yapılan her aktivitenin kendine özgü olduğundan ve her birine ayrılan zaman miktarının yaşam süresi boyunca farklılaşmasından bahsedilmektedir. Bu sebeple Rojek ve diğerleri(2006) göre zaman; çalışma zamanı, fizyolojik zaman, aileye ayrılan zaman, eve ayrılan zaman ve keyfi zaman olarak sınıflandırılmaktadır (Şekil 5). Bu sınıflandırmada yer alan keyfi zaman, özgür zaman aktivitelerini kapsamaktadır.

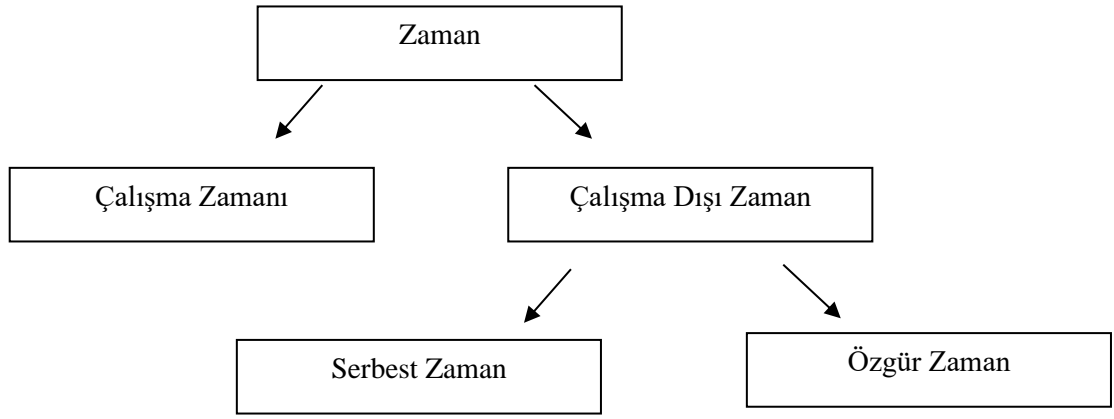
Şekil 5: Rojek ve diğerlerine (2006) Göre Zaman Sınıflandırması

Shippen (2011), ekonomik zorunluluktan kurtulan zamanın yani çalışma dışı zamanın, ilave kısıtlamalar göz önünde bulundurulduğunda tamamıyla özgür olmadığından bahsetmekte, zamanın çalışma zamanı ve özgür zaman olarak ayrılması gerektiğini savunmaktadır. Bu sebeple Shippen'e (2011) göre zaman; keyfi zaman, biyolojik (kişisel) zaman, eve ayrılan zaman, ekonomik gereklilik için ayrılan zaman ve özgür zaman olarak ayrılmaktadır (Şekil 6). Shippen'in (2011) çalışması kapsamında esas alınarak oluşturulan Şekil 6'da yer alan keyfi zaman, Shippen'e (2011) göre sınıflandırmada yer alan diğer faktörlere ayrılan zamanın dışında kalan ve kişinin tamamıyla kendi için ayırdığı zamana atıfta bulunmaktadır.

Şekil 6: Shippen'e (2011) Göre Zaman Sınıflandırması

Bu çalışma kapsamında ise zaman kavramı çalışma zamanı ve çalışma dışı zaman olarak sınıflandırılmıştır. İlgili kelimelerin etimolojik kökenleri göz önünde bulundurularak ve 'boş zaman' ifadesinin doğru olmadığı dikkate alınarak aşağıdaki model oluşturulmuştur. Bu bağlamda aşağıdaki modelin hem zamanın boş olmadığı ifade edilmesi hem de kelimelerin etnik kökenlerine göre daha doğru bir sınıflandırma yapılması açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Şekil 7: Zamanın sınıflandırılmasına yönelik bir model önerisi

Çalışma dışı zaman kategorisinin altında ki serbest zaman sınıflandırması kelimenin kökeninde olan başı bağı anlamı da dikkate alınarak kişisel ihtiyaçları (beslenme, kişisel temizlik, uyku vb.) karşılamak ya da aile içi görevler için ayrılan zaman gibi durumları ifade etmek üzere özgür zaman sınıflandırması ise tüm bu durumların ve zorunlulukların dışında kalan ve kişinin herhangi bir görev ya da zorunluluğunun olmadığı ve zamanı değerlendirmek üzere tercih edilebilecek tüm seçenekler içerisinde (kitap okumak, müzik dinlemek, sinemaya gitmek vb.) tamamen kendi keyfine keder tercihte bulunduğu zamanı ifade etmek üzere kullanılmıştır (Şekil 7).

Sonuç ve Tartışma

Dil insanoğlunun bilinçli bir yaşam sürdürülebilmesinin ve bu bilinci biriktirebilmesinin temel aracıdır. Bir semboller sistemi olan dil, yaşama bir gaye edinme ihtiyacı hisseden insanın zihni ve ruhi tekamülü açısından en önemli kültür öğelerinden biridir. Dil konusunda üst düzey bir hakimiyet beynin daha gelişmiş bir yazılım programına sahip olması gibidir. Bu noktada özellikle terimlerin yerli yerinde kullanılması büyük önem arz etmektedir. Her ne kadar ‘galat-ı meşhur lügatı sahihten evladır’ gibi düşünenler olsa da hiç değilse akademik camianın bu konularda daha üst düzey bir hassasiyet içerisinde olması beklenir. Bu bağlamda bu çalışmada özellikle turizm ve rekreasyon gibi disiplinlerde kullanılan ‘boş zaman’ ifadesi tartışmaya açılmaya çalışılmıştır. Acaba boş olan zaman mıdır yoksa onun kıymetini idrak edememiş insanlar mı?

Abı hayat arayışı (yani daha fazla zamana sahip olabilme isteği) Büyük İskender’e atfedilen efsanelerden dini metinlere kadar bahsi geçen bir arayıştır. Fizikçilere göre ise zaman herkesin ve her şeyin içinde olduğu ve hatta tek gerçek ölçü birimi kabul edilmesi gereken şeydir. Uzay-zaman dedikleri her şeyi birleştiren ve gerçeği oluşturan bir olgudur. Evren, uzay-zamanın kendisidir.

Hal böyleyken zamanın önüne getirilen boş sıfatının bir hata, ifadenin çeşitli disiplinlerin literatüründeki temel terimlerden biri haline getirilmesinin ise daha büyük bir hata olduğu düşünülmektedir. Çalışmada ifade edilmeye çalışıldığı gibi ne etimolojik olarak ne uhrevi ya da dünyevi olarak ne de batı dillerindeki karşılıkları açısından bu kullanımın uygun olduğu düşünülmektedir.

Boş zaman tamlaması her ne kadar halk arasında yoğun bir şekilde kullanılıyor olsa da akademik camianın en temel tanımlarında bile (turizm, turist, turistik talep gibi) kullandığı terimlerle ilgili daha hassas olması beklenmektedir. Kaldı ki zamanı boş olarak niteleyen bir toplumun zamana bakışı, algısı ya da nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair sorumluluk hissi de yanlış bir şekilde tezahür edecektir.

Boş zaman ifadesinin insanı zamanı kullanmakla ilgili sorumluluklarından azade kılarken özgür zaman ifadesinin insanı, bu zaman birimiyle ve onu değerlendirmekle ilgili karar ve sorumluluk sahibi bir pozisyona yükselttiği düşünülmektedir.

İnsanoğlunun sahip olduğu diğer birçok fiziki metaya çok daha fazla kıymet atfederken kuvvetle muhtemel en değerlisi olması gereken zamana karşı bu hoyrat yaklaşım kabul edilebilir değildir. Sonuç olarak bu çalışmayla Türk dili, turizm ve rekreasyon gibi konuyla doğrudan ilgili olan alanlar başta olmak üzere bir tartışma başlatmak amaçlanmıştır. Akademik camia hangi noktada görüş birliğine varırsa varsın konunun önemine binaen bu tartışmanın önem arz edeceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ardahan, F. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aytaç, Ö. (2002). Boş Zaman Üzerine Kuramsal Yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 231-260.
- Aytaç, Ö. (2004). Kapitalizm ve Hegemonya İlişkileri Bağlamında Boş Zaman. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28(2), 115-138.
- Aytaç, Ö. (2005). Kapitalizm ve Boş Zaman. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 1-22.
- Aytaç, Ö. (2006). Tüketimcilik ve Metalaşma Kıskaçında Boş Zaman. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 27-53.
- Bahadır, M. (2016). Antikçağ'dan Günümüze Boş Zaman Üzerine Bir Değerlendirme. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 103-116.
- Balme, M. (1984). Attitudes to Work and Leisure in Ancient Greece. *Greece and Rome*, 31(2), 140-152.
- Boş. (2020). Türk Dil Kurumu çevrimiçi sözlüğü içinde. 20.04.2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> sayfasından erişilmiştir.
- Cengizkan, A., Çulhaoğlu, M., Erkaya, G., İnam, A., Kaçar, D., Maga, İ., Önder, İ. & Soykan, Ö. N. (2003). *Zaman'ın Kitabı*. İstanbul: YGS Yayınları.
- Döner, E. (2017). Bazı Kültürlerde ve Dinlerde Zaman. *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(1), 227-247.
- Free Time. (2018). In Oxford's online dictionary. Retrieved from <https://en.oxforddictionaries.com/definition/free>
- Güçlü, N. (2001). Zaman Yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 25, 87-106.
- Gürbüz, M. & Aydın, A. H. (2012). Zaman Kavramı ve Yönetimi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 1-20.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. & Dinç, Y. (2015). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hawking, S. (2016). *Zamanın Kısa Tarihi*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Karaküçük, S. (2016). *Rekreasyon Bilimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Karaküçük, S.& Akgül, B. M. (2016). *Ekorekreasyon: Rekreasyon ve Çevre*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Küçük, O. N. (2002). Zaman Düşüncesinin Tasavvufi Açılımı. *Tasavvuf: İlmi ve Akademik Araştırma Dergisi*. 3(9), 221-238.
- Leisure. (2017). In Merriam-Webster's online dictionary. 25.05.2017 tarihinde <https://www.merriam-webster.com/dictionary/leisure> sayfasından erişilmiştir.
- Leisure. (2017). In Oxford's online dictionary. 25.05.2017 tarihinde <https://en.oxforddictionaries.com/definition/leisure> sayfasından erişilmiştir.
- Lupu, D., Laurentiu, A. R. & Norel, M. (2014). Parents Ask: What Should We Do With Preschool Children in Their Spare Time. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 127, 21-25.
- Nowotny, H. (2005). *Time: The Modern and Postmodern Experience*. Cambridge: Polity Press.
- Rojek, C., Shaw, S. M. & Veal, A. J. (2006). *A Handbook of Leisure Studies*. New York: Palgrave Macmillan.
- Sertkaya, O. F. (2011). Kelime dağarcığımızdan: Vakit/Zaman/Çağ Bildiren İfadelerde Kullanılan Sularında Kelimesinin Etimolojisi. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7 (10), s. 121-128.
- Shippen, N. M. (2011). *The Colonization Of Time: Production, Consumption, And Leisure* (Doktora Tezi). Rutgers The State University of New Jersey, New Jersey.
- Spare Time. (2020). In Oxford's online dictionary. 20.05.2020 tarihinde https://www.lexico.com/en/definition/spare_time sayfasından erişilmiştir.
- Spare Time. (2020). In Merriam-Webster's online dictionary. 20.05.2020 tarihinde <https://www.merriam-webster.com/dictionary/spare%20time> sayfasından erişilmiştir.
- Şentuna, B. (2010). Boş Zamanlar Sosyolojisi. İstanbul Üniversitesi. 01.04.2020 tarihinde http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/sosyoloji_lisans_ao/bos_zamanlar_sosyoisi.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Topakkaya, A. (2012). Zaman Kavramı Bağlamında Platon-Aristoteles Karşılaştırması. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 219-231.
- Tribe, J. (2005). *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism* (Third Ed.). London: Butterworth Heinemann.
- Valtonen, A. (2004). Rethinking Free Time: A Study On Boundaries, Disorders, And Symbolic Goods. Helsinki School Of Economics.
- Yetmen, A. (2014). *Zamanın Felsefi Temelleri Üzerine Bir İnceleme* (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Zaman. (2018). 28.04.2018 tarihinde <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/zaman> sayfasından erişilmiştir.

A Research on the Concept of Time Criteria

Arzu KILIÇLAR

Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, Ankara /Turkey

Ayşe ŞAHİN

Akdeniz University, Faculty of Tourism, Antalya /Turkey

Extensive Summary

Language is the most important cultural tool that reflects the identity of a society. Therefore, the use of words is important both to reflect its meaning correctly and to express social culture. In this context, language and words are one of the most important cultural elements even for those who do not conduct scientific studies. Also, if the purpose of doing scientific work is aimed, sometimes the words used in daily life turn into words that are loaded with special meanings, that is, terms of the field in which the study is carried out. In this context, the study has been written in order to examine the expression of 'boş zaman', which is widely used in disciplines such as tourism and recreation, and to discuss why it might be wrong.

Although it is not known exactly when the concept of time is realized, it is thought that some seasonal and daily changes (such as day and night) due to the movement of the celestial bodies in the solar system cause awareness about this concept (Gürbüz and Aydın, 2012). According to Plato, time is a measure of being. It provides an understanding of the order of the universe as an animated image of infinity. The ability to measure time, a reflection of motion and an expression of its harmony in the universe is a picture or shadow of infinity. According to this understanding of Plato, time carries in its existence and formation and time are related to each other (Yetmen, 2014; Topakkaya, 2012). According to Herakleitos, time has no beginning, but it has an infinite process. Since Aristotle argues that nature is a principle of movement, he thinks that time is also a phenomenon that movement requires. For Augustinus, the universe and time have a beginning. The universe was created with time, not in any time period. In parallel with Aristotle's understanding of time, Augustinus argues that time can be perceived by the person noticing the change. For Eriugena, time is a natural dimension of all moving and ongoing beings (Yetmen, 2014).

Time has been the subject of many discussions from the ancient to the modern period, and has been associated with various disciplines. Mankind's relationship with time has been handled in many ways, and time has been seen as a tool that develops and directs historical processes rather than a concept. According to Newton, while time flows continuously in one direction; According to Einstein, time is a dimension that gives meaning to events and sorts them according to their occurrence (Güçlü, 2001).

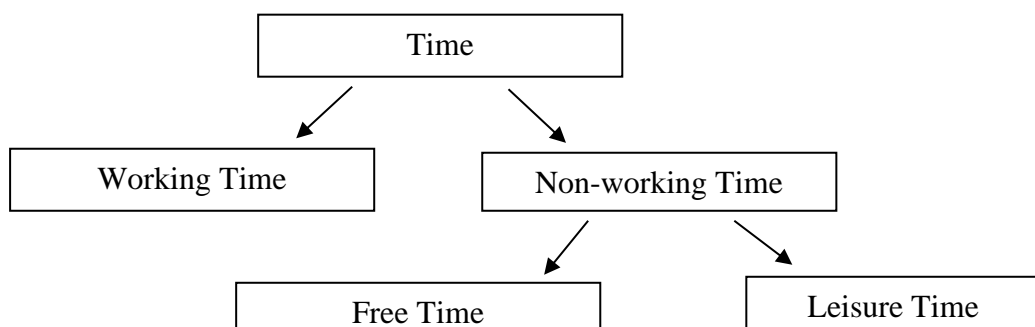
The distinction of working and non-working time is first seen in Ancient Greece. Leisure time, which includes physical activity versus working time, was mentally superior to the study. For Plato, who lived at that time, leisure time was not a frivolous time, but a time period that would develop philosophical thinking. Aristotle, on the other hand, saw leisure time as a time frame that would make people happy, think and ensure their development (Bahadır, 2016). In the Ancient Greek era, it was seen as a collection of values reflecting goodness, truth and knowledge. According to this understanding, leisure was not an idle, but on the contrary, an elite period of time, which was philosophical and created aesthetic pleasures. Leisure time, as a time for purification of the soul, was not associated

with working time. At the same time, working time and leisure time separation emerged only as a class difference. While leisure time appealed to the elite, working time belonged to the lower class (Aytaç, 2005).

With the industrialization, the boundaries between working time and leisure time became clearer and the difference between the two times became clear. At the same time, a remarkable increase in leisure time was observed as a result of industrialization. This situation has led to concentration in the fields of tourism, sports, games, consumption, recreation and recreational activities in order to evaluate leisure activities (Aytaç, 2002). With industrialization and migration from the village to the city, working hours have increased, and in the time outside the study, individuals have experienced boredom. Boredom in working people was seen as a negative leisure experience. But with the influence of industrial monopolies, this negative experience has been turned into a fun positive leisure experience with fairs, large parks and squares, passages, theaters, concerts, opera. Leisure time associated with self-development in the Middle Ages was seen as an area of relaxation, rest, having a good time and entertainment with industrialization (Bahadır, 2016).

In the time period from Ancient Greece to industrialization, time is not actually empty in quality; the existence of a separate time frame determined to make philosophy, to learn and to participate in various activities is remarkable. While this time period was called 'scholē' in Ancient Greece, concepts such as 'leisure' were later derived. The etymological origins of these words reveal that the work done at that time cannot be described as empty, for example, to develop philosophical thinking. In the light of all this information, it is thought that there is no such thing as 'boş zaman' and that it is translated incorrectly into Turkish.

In order to express the time out of work when looking at the foreign literature; it is seen that the concepts of leisure, free time and spare time are used. The concept of 'leisure', which is included in the time classifications, does not meet the word translated into Turkish as 'boş zaman' as it is thought. At the same time, it is not possible to come across a moment in which individuals stand idle without any daily, personal or any activity; It shows that it is not appropriate to translate time periods with activities such as 'leisure' and 'free time' as 'boş zaman'. In addition, the translation of the word 'free time' into Turkish as 'serbest zaman' or 'boş zaman' is an indication of the concept confusion in the literature. On the other hand, according to the Turkish Language Association, the word 'boş' has meanings that do not contain anything, such as meaningless, unemployed, uninformed and unrealistic. In this context, it is striking that the term 'boş zaman', which is formed in conjunction with the word time, is actually wrong. Accordingly, a new classification of time concept has been made within the scope of the study. The following model has been created by considering the etymological origins of the related words and taking into account that the word 'boş zaman' is not correct. In this context, the following model is considered to be important in terms of both expressing that time is not empty and making a more accurate classification according to the ethnicity of the words.

Figure 1: A model proposal for the classification of time